

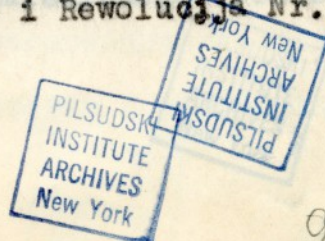
8. ROSYJSKI PLAN WOJNY I PRZEWIDYWANIA ROSYJSKIEGO
GŁÓWNEGO DOWÓDZTWA CO DO DZIAŁAŃ NA WYPADEK
PRZEJŚCIA POLAKÓW DO OFENSYWY.^{1/}

Dla wyjaśnienia możliwości przeciwwuderzeń sowieckich na wypadek naszej ofensywy należy się zorientować w ogólnym planie kampanji, przyjętym przez stronę rosyjską.

Sprawę tę porusza szereg autorów, Nie mam możliwości zatrzymać się dłużej nad tą sprawą, pomijam więc kwestję tych przesłanek, na których został on oparty, a więc: sytuacja na innych frontach oprócz polskiego, możliwości udziału w wojnie po stronie polskiej innych państw: Rumunji, Litwy, Estonji i Finlandji, obliczenie sił nieprzyjacielskich i t.d. Przechodzę odrazu do konkretnych zasad postępowania, ustalonych przez ten plan.

Plan kampanji z Polską został w ogólnych zarysach opracowany przez szefa oddziału operacyjnego Sztabu Polowego Rewolucyjnej Rady Wojennej Republiki - Szaposznikowa w lutym 1920 r. i przyjęty jako podstawa do dalszych decyzji. Zostało uznane, że głównym obiektem działań winna być strona najsilniejsza t.j. polska armja. Jest to przeciwnik najsilniejszy i o ile on zostanie pokonany, to armje innych drobnych państw nie będą miały żadnego znaczenia.

1/ Zestawiono na podstawie następujących autorów: Kakurin i Mielikow l.c.str.69 i następne. Szaposznikow l.c.str.52 i następne. Kamieniew "Borba s biełoj Polszej". Wojennyj Wiestnik Nr.12 Warin. "Uroki graždanskoj wojny". Wojennaja Nauka i Rewolucija Nr.2.

Plan wojny przewidywał wystawienie przeciwko armji polskiej 171000 bagnetów i 18000 szabel; odpowiada to, przy przyjęciu stanów liczebnych w dywizjach piechoty na 9000 bagnetów i 400 szabel, a w dywizjach kawalerji na 2500-3000 szabel, 19-u dywizjom piechoty i 5-u dywizjom kawalerji; siły te działałyby przeciwko t.zw aktywnej grupie polsko-łotewskiej, która była obliczana na 129000 bagnetów i 13900 szabel. Oszłona od strony państw neutralnych miała oprócz tego pochłoniąć dalsze 5400 bagnetów i 1200 szabel, czyli 6 dywizyj piechoty.

Siły przeznaczone do walki z Polską i Łotwą miały być podzielone w sposób następujący:

Przeciwko Łotwie - 18000 bagnetów = 2 dywizje piechoty

Na froncie Dryssa - Połock - 72000

bagnetów i 13000 szabel = 8 dywizyj piechoty
i 4 dywizje kawalerji.

Na mohylowskim i smoleńskim kierunku - 27000 bagnetów = 3 dywizje piechoty

Na Polesiu - 27000 bagnet. i

600 szabel = 3 dywizje piechoty

Na Wołyniu - 36000 bagnetów i

3300 szabel = 4 dywizje piechoty
i 1 dywizja kawalerji.

Z tego rozkładu się wynika, że główne uderzenie miało być skierowane na front Wilno-Lida. Odnosna część planu brzmi "zorganizowanie uderzenia na froncie Dryssa-Lepel-Połock i rozwinięcie jego w kierunku południowo-zachodnim; obrona na północ i południe od wyżej wymienionego frontu".

Opierano się przytem na następujących przesłankach :
analiza terenu, wysunięte położenie tej części frontu, możność
zrzucenia Polaków z linii kolejowej Połock-Mołodeczno-Lida,
oskrzydlenie całej Białorusi wraz z Mińskiem. Oprócz tego rozkład
sił wskazuje na to, że poza głównem uderzeniem przewidywano aktyw-
ne działania pomocnicze na Polesiu i na Wołyniu.

Zakończenie koncentracji sił przeznaczonych do wojny było
przewidziane na kwiecień.

Co do ewentualnych działań Polaków, to pierwszy plan
kampanji przewidywał, że Polacy ograniczają się na południe od
Polesia do działań obronnych, które zabezpieczyłyby Wołyń i
Galicję, a główne siły skoncentrują na północ od linii Barano-
wicz-Mohylów i stąd wykonają natarcie. Ukończenie koncentracji
polskiej obliczano na marzec lub kwiecień.

10 marca 1920 r. odbyła się koncentracja w Smoleńsku
pomiędzy Głównodowodzącym /Kamieniew/i Dowódcą Frontu Zachod-
niego /wówczas Gittis/ na której przyjęto ostateczny plan
kampanji, który się da streścić w następujących punktach:

a/ główne uderzenie wykonać na zachodnim froncie na
północ od Prypeci ;

b/ zadaniem południowo-zachodniego frontu będzie zwią-
zanie nieprzyjaciela przy pomocy energicznych działań ofensyw-
nych, a w tym celu wzmocnić południowo-zachodni front 1-a konną
armią Budiennego;

c/ zachodni front, starając się zwrócić uwagę nieprzyja-
cielską i jego siły odciągnąć na kierunki : płocki i mozyrski,
ma wykonać uderzenie w zasadniczym kierunku Ihumeń-Mińsk.

Co do rozkładu strategicznego sił, to pierwotny plan nie
uległ żadnym zmianom. Koncentracja sił przeznaczonych do decy-
dującej akcji miała się odbyć w rejonie Witebska i na południe.

W dalszym rozwinięciu tego planu Głównodowodzący precyzował zadania południowo-zachodniego frontu w sposób następujący: chociaż głównym odcinkiem działania będzie front zachodni, jednakże operacje południowo-zachodniego frontu będą miały dostatecznie decydujący charakter, aby ich nie uważać li tylko za działania pomocnicze. Kierunek natarcia dla południowo-zachodniego frontu został obrany na Berdyczów-Równe-Brześć.^{1/}

Dalsze działania określał Głównodowodzący dość ogólnie kowo : pierwszy etap zdobycie rejonu Mińska, drugi etap współdziałanie obu frontów.

W planie kampanii nie przewidywano ofensywy polskiej w większym stylu, względnie przewidywano ją jedynie na odcinku frontu zachodniego na północ od Polesia, a to nie wymagało większych zmian w planie wojny.

Dopiero późniejsze wiadomości zmuszają Główne Dowództwo do liczenia się z innymi ewentualnościami . 8 kwietnia Głównodowodzący nakazuje dowódcom frontów poczynić przewidywania i wydać odpowiednie zarządzenia na wypadek przejścia Polaków do ofensywy; a mianowicie przygotowanie i wykonanie w takim wypadku silnego i szybkiego przeciwuderzenia siłami skupionymi. O ile zaś polskie uderzenie nie nastąpi, należy w dalszym ciągu przygotować się do działań zaczepnych zgodnie z dawniej ustalonym planem. ^{2/}

Po rozpoczęciu polskiej ofensywy na Ukrainie, plan koncentracji nie uległ zmianie, południowo-zachodni front nie

1/ Kakurin i Mielikow l.c.str.71

2/ Dyrektywa z dnia 8.IV.Nr.2045/Op. 228/Sz.Kakurin i Mielikow l.c.str.422-423.

dostał wzmocnienia z sił, przeznaczonych do transportu na front zachodni w celu wykonania głównego uderzenia.

Natomiast ofensywa nasza wywołała przyspieszenie ofensywy na froncie zachodnim na maj, chociaż koncentracja sił na tym froncie nie była zakończona. Odegrały tu rolę następujące czynniki: położenie polityczne, które się wytworzyło w związku z zajęciem Kijowa, pewne niedocenienie sił polskich na froncie na północ od Prypeci; mógł też odegrać dużą rolę temperament Tuchaczewskiego.

Odpisano z książki : Józef Piłsudski "Rok 1920"
wydanie II r.1927. Przypisy str. 302 - 305.

8. ROSYJSKI PLAN WOJNY I PRZEWIDYWANIA ROSYJSKIEGO
GŁÓWNEGO DOWÓDZTWA CO DO DZIAŁAŃ NA WYPADEK
PRZEJŚCIA POLAKÓW DO OFENSYWY.^{1/}

Dla wyjaśnienia możliwości przeciwuderzeń sowieckich na wypadek naszej ofensywy należy się zorientować w ogólnym planie kampanji, przyjętym przez stronę rosyjską.

Sprawę tę porusza szereg autorów, Nie mam możliwości zatrzymać się dłużej nad tą sprawą, pomijam więc kwestję tych przesłanek, na których został on oparty, a więc: sytuacja na innych frontach oprócz polskiego, możliwości udziału w wojnie po stronie polskiej innych państw: Rumunji, Litwy, Estonji i Finlandji, obliczenie sił nieprzyjacielskich i t.d. Przechodzę odrazu do konkretnych zasad postępowania, ustalonych przez ten plan.

Plan kampanji z Polską został w ogólnych zarysach opracowany przez szefa oddziału operacyjnego Sztabu Polowego Rewolucyjnej Rady Wojennej Republiki - Szaposznikowa w lutym 1920 r. i przyjęty jako podstawa do dalszych decyzji. Zostało uznane, że głównym obiektem działań winna być strona najsilniejsza t.j. polska armja. Jest to przeciwnik najsilniejszy i o ile on zostanie pokonany, to armje innych drobnych państw nie będą miały żadnego znaczenia.

1/ Zestawiono na podstawie następujących autorów: Kakurin i Mielikow l.c.str.69 i następne. Szaposznikow l.c.str.52 i następne. Kamieniew "Borba s biełoj Polszej". Wojennyj Wiestnik Nr.12. Warin. "Uroki graždanskoj wojny". Wojennaja Nauka i Rewolucija Nr.2.

Plan wojny przewidywał wystawienie przeciwko armji polskiej 171000 bagnatów i 18000 szabel; odpowiada to, przy przyjęciu stanów liczebnych w dywizjach piechoty na 9000 bagnatów i 400 szabel, a w dywizjach kawalerji na 2500-3000 szabel, 19-u dywizjom piechoty i 5-u dywizjom kawalerji; siły te działałyby przeciwko t.zw aktywnej grupie polsko-łotewskiej, która była obliczana na 129000 bagnatów i 13900 szabel. Oskłona od strony państw neutralnych miała oprócz tego pochłoniąć dalsze 5400 bagnatów i 1200 szabel, czyli 6 dywizyj piechoty.

Siły przeznaczone do walki z Polską i Łotwą miały być podzielone w sposób następujący:

Przeciwko Łotwie - 18000 bagnatów = 2 dywizje piechoty

Na froncie Dryssa - Połock - 72000

bagnatów i 13000 szabel = 8 dywizyj piechoty
i 4 dywizje kawalerji.

Na mohylowskim i smoleńskim kierunku - 27000 bagnatów = 3 dywizje piechoty

Na Polesiu - 27000 bagnatów i

600 szabel = 3 dywizje piechoty

Na Wołyniu - 36000 bagnatów i

3300 szabel = 4 dywizje piechoty
i 1 dywizja kawalerji.

Z tego rozkładu się wynika, że główne uderzenie miało być skierowane na front Wilno-Lida. Odnosna część planu brzmi "zorganizowanie uderzenia na froncie Dryssa-Lepel-Połock i rozwinięcie jego w kierunku południowo-zachodnim; obrona na północ i południe od wyżej wymienionego frontu".

Opierano się przytem na następujących przesłankach :
analiza terenu, wysunięte położenie tej części frontu, możliwość
zrzucenia Polaków z linii kolejowej Połock-Mołodeczno-Lida,
oskrzydlenie całej Białorusi wraz z Mińskiem. Oprócz tego rozkład
sił wskazuje na to, że poza głównem uderzeniem przewidywano aktyw-
ne działania pomocnicze na Polesiu i na Wołyniu.

Zakończenie koncentracji sił przeznaczonych do wojny było
przewidziane na kwiecień.

Co do ewentualnych działań Polaków, to pierwszy plan
kampanji przewidywał, że Polacy ograniczają się na południe od
Polesia do działań obronnych, które zabezpieczyłyby Wołyn i
Galicję, a główne siły skoncentrują na północ od linii Barano-
wicz-Mohylów i stąd wykonają natarcie. Ukończenie koncentracji
polskiej obliczano na marzec lub kwiecień.

10 marca 1920 r. odbyła się koncentracja w Smoleńsku
pomiędzy Głównodowodzącym /Kamieniew/i Dowódcą Frontu Zachod-
niego /wówczas Gittis/ na której przyjęto ostateczny plan
kampanji, który się da streścić w następujących punktach:

a/ główne uderzenie wykonać na zachodnim froncie na
północ od Prypeci ;

b/ zadaniem południowo-zachodniego frontu będzie zwią-
zanie nieprzyjaciela przy pomocy energicznych działań ofensyw-
nych, a w tym celu wzmocnić południowo-zachodni front 1-ą konną
armią Budiennego;

c/ zachodni front, starając się zwrócić uwagę nieprzyja-
cielską i jego siły odciągnąć na kierunki : plocki i mozyrski,
ma wykonać uderzenie w zasadniczym kierunku Ihumeń-Mińsk.

Co do rozkładu strategicznego sił, to pierwotny plan nie
uległ żadnym zmianom. Koncentracja sił przeznaczonych do decy-
dującej akcji miała się odbyć w rejonie Witebska i na południe.

W dalszym rozwinięciu tego planu Głównodowodzący precyzował zadania południowo-zachodniego frontu w sposób następujący: chociaż głównym odcinkiem działania będzie front zachodni, jednakże operacje południowo-zachodniego frontu będą miały dostatecznie decydujący charakter, aby ich nie uważać li tylko za działania pomocnicze. Kierunek natarcia dla południowo-zachodniego frontu został obrany na Berdyczów-Równe-Brześć.^{1/}

Dalsze działania określał Głównodowodzący dość ogólnie kowo :pierwszy etap zdobycie rejonu Mińska, drugi etap współdziałanie obu frontów.

W planie kampanji nie przewidywano ofensywy polskiej w większym stylu, względnie przewidywano ją jedynie na odcinku frontu zachodniego na północ od Polesia, a to nie wymagało większych zmian w planie wojny.

Dopiero późniejsze wiadomości zmuszają Główne Dowództwo do liczenia się z innemi ewentualnościami . 8 kwietnia Głównodowodzący nakazuje dowódcom frontów poczynić przewidywania i wydać odpowiednie zarządzenia na wypadek przejścia Polaków do ofensywy; a mianowicie przygotowanie i wykonanie w takim wypadku silnego i szybkiego przeciwuderzenia siłami skupionemi. O ile zaś polskie uderzenie nie nastąpi, należy w dalszym ciągu przygotować się do działań zaczepnych zgodnie z dawniej ustalonym planem. ^{2/}

Po rozpoczęciu polskiej ofensywy na Ukrainie, plan koncentracji nie uległ zmianie, południowo-zachodni front nie

1/ Kakurin i Mielikow l.c.str.71

2/ Dyrektywa z dnia 8.IV.Nr.2045/Op. 228/Sz.Kakurin i Mielikow l.c.str.422
423.

dostał wzmocnienia z sił, przeznaczonych do transportu na front zachodni w celu wykonania głównego uderzenia.

Natomiast ofensywa nasza wywołała przyspieszenie ofensywy na froncie zachodnim na maj, chociaż koncentracja sił na tym froncie nie była zakończona. Odegrały tu rolę następujące czynniki: położenie polityczne, które się wytworzyło w związku z zajęciem Kijowa, pewne niedocenienie sił polskich na froncie na północ od Prypeci; mógł też odegrać dużą rolę temperament Tuchaczewskiego.

Odpisano z książki : Józef Piłsudski "Rok 1920"
wydanie II r.1927. Przypisy str. 302 - 305.